

Wordt VERVOLGD

Bedrijfscontinuïteit in de biologische landbouw

TOEGANG TOT LAND DOOR
SAMENWERKING JONG EN OUD

LAND MOBILITY SERVICE

In Ierland verzorgt de Land Mobility Service toegang tot land voor jonge boeren. Vooral door samenwerkingsovereenkomsten te sluiten met bestaande bedrijven. Pacht, deelmelken, contract-opfok: allerlei nieuwe vormen van samenwerken geven jonge boeren kansen. Zoals Diarmuid O'Scanaill en Breige Corkery, die in een Share Milking Agreement steeds meer koeien overnemen van melkveehouder Michael Bateman. "We groeien gestaag."

TEKST REDMOND MCEVOY & MARIA VAN BOXTEL |

FOTO DICK BOSCHLOO

Melkveehouder Michael Bateman levert aan het Ierse Dairygold en wenste meer veerkracht en zekerheid voor zijn melkveebedrijf. Tegelijkertijd wilde hij een reële kans bieden aan twee vooruitstrevende jonge boeren. Jonge boeren Diarmuid O'Scanaill en Breige Corkery begonnen in 2016 hun samenwerking met Michael Bateman in een share-milking overeenkomst. Melkveehouder Michael levert de grond, gebouwen en overige infrastructuur en gezinsarbeid. Nieuwelings Diarmuid en Breige zijn verantwoordelijk voor de overige arbeid, het arbeidsmanagement en de

melklevering. De meeste koeien zijn eigendom van Michael, en sommige dieren zijn eigendom van Diarmuid en Breige. Ze hebben onderling een duidelijk pad afgesproken waarbij Diarmuid en Breige het aantal koeien dat zij bezitten, kunnen verhogen. Inkomsten en operationele

'Dit gebrek aan opvolgers en de vergrijzende landbouwbevolking vormt een uitdaging, maar biedt ook kansen.'

kosten worden gedeeld, op basis van een overeenkomst, inclusief een mechanisme om Diarmuid en Breige een gegarandeerd minimumrendement te bieden in een zeer slecht jaar. De samenwerking is vastgelegd in een Share Milking Agreement, dat tegelijkertijd de basis is voor het jaarlijkse bedrijfsplan. In de overeenkomst staat dit jaarlijkse bedrijfsplan centraal: het geeft precies aan hoeveel koeien worden gemolken, hoeveel land beschikbaar is tegen welke prijs, hoeveel er gemolken en geleverd wordt, wat de verwachte grasopbrengst en aankoop van voeders en overige materialen is. Prestaties kunnen

zo eenvoudig worden gebenchmarkt en zijn duidelijk voor iedereen. Deze regeling werkt naar grote tevredenheid: zelfs in de afgelopen, wat moeilijkere jaren voor melkveehouderij konden alle partners groeien. Dat is ook het doel van het Share Milking Agreement: duidelijkheid voor alle partijen en jongeren laten ingroeien.

Share Milking is naast gewone overname, pacht en andere constructies een van de middelen die worden ingezet in de Land Mobility Service. Deze Land Mobility Service werd in 2013 opgericht door Macra na Feirme, een Ierse jongerenor-

ganisatie, om landeigenaren en potentiële boeren die geïnteresseerd zijn in samenwerken, een kans te bieden duurzame en levensvatbare landbouwbedrijven te ontwikkelen. De Land Mobility Service is een ondersteuningsdienst voor boeren en boerenfamilies die overwegen uit te breiden, van onderneming te veranderen of een stap terug te doen. Met deze gesubsidieerde service kunnen ondernemers hun opties verkennen. Het belangrijkste doel: toegang tot land door samenwerking. En

'Prestaties kunnen zo eenvoudig worden gebenchmarkt en zijn duidelijk voor iedereen.'

het werkt, want sinds 2013 zijn ruim 500 samenwerkingen opgezet, resulterend in een landmobiliteit op 47.000 acre (= ruim 18.000 ha). De ondernemers die er gebruik van maken zijn voor 26 procent nieuwkomers, voor 29 procent uitbreidende landbouwers en voor 45 procent stoppers. Macra na Feirme kreeg voor deze service financiële steun van FBD Trust, afnemers van landbouwproducten als Aurivo, Dairygold en Glanbia en het Ierse ministerie van Landbouw.

Waarom vonden Macra na Feirme en zijn partner Teagasc het zo belangrijk om landmobiliteit voor elkaar te krijgen? In Ierland is het grootste deel van het land eigendom van de boer die het landbouwbedrijf tevens exploiteert. En boeren zien landeigendom net als in Nederland als essentieel voor een duurzame en productieve landbouw. Landeigendom en overdracht van grond kunnen een gevoelig onderwerp zijn voor veel boeren en hun gezinnen. Er is een traditie bij veel boeren in Ierland om het land in de 'familienaam' te behouden en dat er 'echt geboerd' wordt. De jongeren in Ierland vonden generatievernieuwing in de landbouw echt een punt van zorg worden. Kijk bijvoorbeeld naar de statistieken: in 2016 was 30 procent van de Ierse boeren ouder dan 65 jaar. En 50 procent van de boeren in hetzelfde onderzoek kon geen opvolger aanwijzen.

Dit gebrek aan opvolgers en de vergrijzende landbouwbevolking vormt een uitdaging, maar biedt ook kansen. Er zijn kansen omdat er andere boeren zijn – zoals nieuwkomers, jonge boeren en uitbreidende boeren – die graag toegang willen hebben tot extra land. Die toegang tot land is vooral voor nieuwkomers moeilijk. Ook in Ierland is dan de hoge prijs van de beschikbare grond het grootste struikelblok – nieuwkomers kunnen die prijs niet betalen. Daarnaast is er ook weinig grond beschikbaar, zowel voor koop als voor pacht, en is er een traditionele terughoudendheid bij de oudere generatie om opzij te stappen. Succesvolle samenwerkingsovereenkomsten tussen de generaties, waarbij de oudere generatie een goede rol vervult, helpen dan om toch grond beschikbaar te krijgen. De Land Mobility Service is daarom ook gericht op nieuwe en innovatieve vormen van samenwerking, zoals de Share Milking Agreements. Deze overeenkomsten worden in Ierland meer en meer gebruikt door accountants, notarissen en overname-adviseurs. Ook de Ierse overheid maakt regelingen mogelijk en toegankelijk. Zo hebben de Ieren hun arsenaal aan overeenkomsten uitgebreid: gezamenlijke exploitatie, deelbedrijven, contract-opfokbedrijven en lange-termijn-leasing zijn allemaal actief gepromoot als ideale opstapmogelijkheden voor jongeren. De Land Mobility Service helpt Ierse boeren en tuinders actief nadat een ondernemer om steun vraagt: een intakegesprek, verschillende opties verkennen, samenwerkingspartners verbinden en overeenstemming bereiken. En dan: aan de slag op je nieuwe land!

Maria van Bostel is partner in Land & Co. Redmond McEvoy werkt bij Teagasc en Maria van Bostel bij Landgilde

Bronnen:
Een samenvatting (in het Engels) door Redmond McEvoy van de werkwijze van de Land Mobility Service als practice description op www.newbieacademy.eu

Meer informatie en download voorbeeldovereenkomsten van www.landmobility.ie
Zoek je opvolging of mensen voor je biologische bedrijf? Kijk op www.landgilde.nl

Het project Land in Verbinding wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Gelderland en de EU, Europa investeert in zijn platteland.